

دایره المعارف دین، ارتباطات و رسانه

احمد شاکر رشاد

یکی از کتاب‌های بسیار مهم در عرصه مطالعات رسانه‌ای به ویژه در حوزه پژوهش‌های مربوط به دین و رسانه، *دایره‌المعارف دین، ارتباطات و رسانه* است.

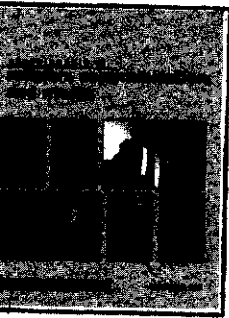
تعداد صفحات این کتاب ۴۸۸ صفحه و در سال ۲۰۰۶ در شهر نیویورک آمریکا منتشر شده است. این کتاب را انتشارات راتلج^۱ به زبان انگلیسی چاپ و منتشر کرده است. ویراستار این مجموعه، *دانیل استوت*^۲ است که پیش از این در شماره قبلی *مفاهیم رواق هنر و اندیشه* به یکی دیگر از آثار وی، یعنی *فصل‌نامه رسانه و دین* اشاره شده بود. وی در آن مجموعه نقش سردبیری را بر عهده داشت. وی در زمینه رسانه غیر از اثر حاضر، آثار دیگری نیز دارد که از جمله آن‌ها می‌توان به این کتاب‌ها اشاره کرد:

نحوه شکل‌یابی دین در بخش اخبار، دین و رسانه‌های جمعی، دین و تلویزیون^۳

این کتاب درصدد پاسخ به این پرسش است که چرا و چگونه ادیان جهان از ابزارهای مختلف ارتباطی استفاده می‌کنند. این کتاب مرجع، جزء مجموعه *دایره‌المعارف‌های موضوعی* است که چندین سال است انتشارات راتلج به تهیه و چاپ آن‌ها اقدام می‌کند.

برقراری ارتباطات دینی از دیرباز در سنت‌های دینی حضور داشته و به عبارتی قلب همه ادیان است. ارتباطات به عنوان وجه جدایی‌ناپذیر دین، بین مؤمنان به یک دین، بین رهبران دینی و پیروان، بین مدافعان اعتقادات دینی مختلف و حتی بین عاملین به یک دین و منکران آن همیشه در جریان است و تمایل به برقراری ارتباط با دیگران و همچنین میل به تغییر کیش دیگران از ویژگی‌های مهم بیشتر ادیان جهان است.

ارتباطات و رسانه، به دین و به بیان اعتقادات دینی شکل بخشیده است. دین و اعتقادات دینی نیز به نوبه خود بر برخی اشکال رسانه‌ای و مفاهیم پایه در حیطه ارتباطات تأثیر گذاشته است. گستره چنین تأثیر و تأثری، از حضور دین در عرصه اینترنت تا تأثیر دین و اعتقادات دینی بر آگهی‌های بازرگانی امتداد دارد.

طرح جلد کتاب دایره‌المعارف

Encyclopedia of Religion, Communication, and Media
Routledge
Daniel A. Stout
Framing Religion in the News: Special Issue of the Journal of Media and Religion by Daniel A. Stout and Judith M. Buddenbaum
Religion and Mass Media: Differences and Adaptations by Daniel A. Stout and Judith M. Buddenbaum
Religion and Television: A Special Issue of the Journal of Media and Religion by Daniel A. Stout and Judith M. Buddenbaum

دایره‌المعارف دین، ارتباطات و رسانه
احمد شاکر رشاد
۱۲۳-۱۲۴

در ارتباط با این گونه مباحث، دایره‌المعارف دین، ارتباطات و رسانه، با ابعاد بین‌المللی و چندفرهنگی، منعی منحصر به فرد برای پژوهشگران، دانشجویان و هم‌چنین خوانندگان عمومی است تا بتوانند مباحث مورد علاقه خود را در زمینه دین و رسانه پیگیری کنند.

نظر به اهمیت بحث ارتباطات در گستره دین‌پژوهی، این دایره‌المعارف می‌کوشد تا پلی بر فراز خلاء موجود بین نظریه‌های علم ارتباطات و شاخه‌های دین‌پژوهی، برقرار سازد. برای محقق ساختن این هدف، دایره‌المعارف مذکور، موضوعاتی هم‌چون ارتباطات فردی و جمعی با الوهیت، جنبه‌های ارتباطی مناسک و شعائر دینی و روش‌های تأثیرگذاری رسانه بر فرهنگ دینی را بررسی می‌کند. هر یک از ۱۲۴ مدخل این دایره‌المعارف دست کم با یکی از حیطه‌های موضوعی زیر در قلمرو دین و رسانه، تناسب دارد:

۱. جنبش‌های دینی جدید
۲. اشکال ارتباطی و رسانه
۳. دوره‌ها و مقاطع تاریخی
۴. مفاهیم پایه
۵. سنت‌های دینی

بدنه مقالات نیز بر این سیاق نظم یافته که هر مقاله با میانگین پنج صفحه، تاریخچه دینی یک موضوع و جایگاه آن در سنت یا سنت‌های دینی را توضیح دهد و اشکال و جلوه‌های آن را توصیف کند و با مثال‌های مناسب از مناسک، آداب و رسوم و جشن‌های مربوط به یک موضوع، اهمیت آن را به تصویر کشد. برای هر مدخل در کنار عکس‌های سیاه و سفید مرتبط با آن، منابع تکمیلی و مطالب جنبی مربوط به موضوع نیز قید شده است.

این دایره‌المعارف بیشتر شکل‌های ارتباطات دینی را با رویکرد تاریخی و نیز پذیرش‌شناسی بررسی می‌کند. این کتاب مرجع، تأکیدی خاص بر شکل‌های شفاهی و مکتوب ارتباطات دارد و در مداخل خود از حرف A تا Z به این امر می‌پردازد که چگونه و چرا ادیان جهان از ابزارهای مختلف ارتباطی استفاده می‌کنند. چنین امری با پرداختن به موضوعاتی هم‌چون موضوعات زیر محقق می‌شود:

- ✓ نظریه و مفاهیم در ارتباطات دینی شامل: خطابه، متقاعدسازی، تصویرپردازی، تلقین افکار
- ✓ ...
- ✓ اشکال ارتباطات شفاهی از قبیل: خواندن آوازهای مذهبی، بیان شطحیات، موعظه، نیایش
- ✓ ...
- ✓ اشکال جنبی ارتباطی مانند: هنر، فیلم، مجسمه‌سازی و...
- ✓ ارتباطات دینی در عرصه عمومی؛ از پوشش‌دهی اخبار و پیام‌های سیاسی گرفته تا اوانجلیسم رسانه‌ای و کلیسای الکترونیک.
- ✓ پیشرفت ارتباطات و تأثیر آن بر ارتباطات دینی شامل مواردی چون: به رسمیت شناختن ارتباطات در ساحت دین و هم‌چنین گفتگوی ادیان...
- ✓ زندگی‌نامه بزرگترین برقرارکنندگان ارتباطات دینی از جمله: حضرت محمدرضی، حضرت مسیح(ع)، ارسطو، گاندی و هم‌چنین مارتین لوتر.

7. media evangelism
8. electronic church
9. religious communication

